

ՏԱՍՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

# ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի:  
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանց խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարբառները գրվում են ուղղակի  
Тыфлис. Редакция «Менка».

Խմբագրատանը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ  
(Բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւնը ընդունուած է ամեն լիցուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են  
խրաբանչիւր բառին 2 կոպեկ:

### ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի դումային արած մի առաջարկութեան  
առիթով:—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Գան-  
ձակից: Նամակ Առաջնայից: Ներքին լուրեր:  
ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Պարսկաստա-  
նից:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:—ՊԱՏԱՍԻԱՆՆԵՐ:—ՅԱՅ-  
ՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Մի տա-  
րի Շէնյարիայում:

### ԹԻՖԼԻՍԻ ԴՈՒՄԱՅԻՆ ԱՐԱՅՄԻ ԱՌԱՋԱՐ- ԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Մեր ներկայ համարում ընթերցողները  
կը կարգան ներքին լուրերը բաժնուով մի  
լուր, որից կը տեսնեն որ մեր քաղաքային  
դումային ձայնաւորները մին առաջարկել է  
քաղաքային վարչութիւնը չը թող տալ  
տպագրել տեղական մամուլի մէջ դումայի  
նիստերի արձանագրութիւնները մասին  
բնագործական յօդուածներ, նախ քան  
այդ յօդուածները ներկայացրած լինեն քա-  
ղաքային քարտուղարի հայեցողութեանը:  
Եթէ այդ առաջարկութիւնն անող ձայ-  
նաւորը լինէր մի վաճառական, մի պետա-  
կան պաշտօնեայ, մի արհեստաւոր, մի  
բժիշկ, մի փաստաբան, վերջապէս մի մարդ  
որ ծանօթ չէ մամուլի գրութեան հետ  
Ռուսաստանում,—մենք զուցէ ոչինչ չէինք  
ասի այդ առաջարկութեան առիթով: Բայց  
առաջարկողը և մեր մամուլի համար նոր  
ինքնակող զինուորային պահանջողը ինքն մի  
խմբագրատան է, և այն էլ մի անկախ  
հրատարակութեան, հայոց «Արձագանք»  
շաբաթաթերթի խմբագրատան, պ. Աբգար  
Յովհաննիսեանն է:

Ամեն քաղաքացու, պետութեան ամեն  
հպատակի պարտքն է անպայման խոնարհ-  
վել երկրի, պետութեան օրէնքների առջ  
և նրանց ճշգրտութեամբ և բարեխղճութեամբ  
կատարել: Մենք, գաւառական մամուլի ներ-  
կայացուցիչներ, չենք վայելում այն ա-  
ռանձնաշորհութիւնը, որ վայելում են պե-  
տութեան երկու մայրաքաղաքների լրա-  
գիրները հրատարակվել առանց զինուորային  
Կարճեալ մեր պարտքն է որպէս պետու-

թեան քաղաքացիների, խոնարհվել օրէնքի  
առջև, ճշգրտութեամբ և բարեխղճութեամբ  
կատարել օրէնքը, ինչքան էլ դուցէ նա  
ծանր երևար մեզ:  
Մեր լրագիրները բացի ընդհանուր, օ-  
րէնքով սահմանված, մեր գրուածները վրա  
անմիջապէս հսկող և տպագրվելուց առաջ  
նրանց նախապէս քննող զինուորային, ար-  
դէն այնպէս էլ ենթարկվում են ճիշդ օրէն-  
քի հիման վրա հաստատված և այլ մի  
քանի երկրորդական գրաքննութիւններին:  
Ընդհանրապէս յօդուածների մեծ մասը  
մենք ներկայացնում ենք մամուլի վրա ան-  
միջապէս հսկող պետական գրաքննութիւնը,  
բացի սրանից զինուորական նորութիւնները  
և մամուլ տեղեկութիւնները մենք պարտաւոր  
ենք ներկայացնել զինուորական իշխանու-  
թեանը, ուղղակաւ եկեղեցու մասին որ և է  
ինքնուրոյն լուր մենք պարտաւոր ենք ներկա-  
յացնել ուղղակաւ եկեղեցու իշխանու-  
թեան հայեցողութեանը, քաղաքային  
Գումայի մանրամասն արձանագրութիւնները  
տպագրելուց առաջ պէտք է ներկայացնենք  
նախնազգայնի վաւերացմանը, գրականա-  
կան յայտարարութիւններ զինուորային ենք  
ներկայացնում, առևտրականները ոտակա-  
նապետի ստորագրութեան են կարծաւ, ու-  
տեցչական և ուսումնարանական յայտարա-  
րութիւնները ուսումնարանական շրջանի  
հոգաբարձուի վաւերացման են առաջարկ-  
վում, բժշկական յայտարարութիւնները ի-  
րաւունք չունենք տպագրել նախ քան նրանց  
ստորագրի նախնազգայնի բժիշկը, և այլն:  
Եւ ահա մի խմբագիր, որ ինքն էլ այդ  
բոլորը գիտէ, օգուտ քաղելով այն հանգա-  
մանքից, որ մի և նոյն ժամանակ և քաղա-  
քային վարչութեան մէջ ձայն ունի որպէս  
իրաւունք, վեր է կենում ու պահանջում  
մեր մամուլի համար մի նոր զինուորային, ան-  
համեմատ աւելի ծանր, աւելի խիստ, քան  
թէ եղածները:

Պետական օրէնքով սահմանված զինուոր-  
ական, կամ զինուորականից, ինչքան ծանր լի-  
նէին խմբագիրների համար, ինչքան խիստ  
լինէին,—նրանք այնու ամենայնիւ խիստ են  
օրէնքի սահմաններում: Բայց քաղաքային  
թեամբ Յայտնի է, որ Շէնյարիան ամբողջ Եւ-  
րոպայում էլ օրինակելի երկիր է համարվում թէ  
իր արտատեղերի ու անտառների լաւ պահապա-  
նութեան և թէ իր այգիների, բանջարանոցների  
ու դաշտերի մշակութեան կողմից: Գաւառերը, այ-  
գիները, արտատեղերը ու բանջարանոցները ոչ  
թէ միայն ջրով են առատ ջրերով և ամեն տեղ  
ջրանցքների սխտանը կատարելութեան է հասցը-  
րած, բայց շէնյարացի կալուածատէր-գիւղացին  
անագին, անասնի ջանք ու աշխատանք է դրած  
գնում իր հողերը կանոնաւոր կերպով պարտա-  
ցնելու համար: Պարտաւորող նիւթի պաշար  
կազմելու համար դրած են գրվում ամեն տեսակ  
արտաթորութիւններ, այդ պատճառով քաղաքնե-  
րը մեծ խնամքով մաքրվում են ամեն տեսակ ան-  
մաքրութիւններից և այդ բոլոր անմաքրութիւննե-  
րը դրած են գրվում այգիների, բանջարանոցների,  
դաշտեր և արտատեղեր պարտաւորցնելու համար:  
Պարտաւորցնելու ձևը հետեւեալն է. դաշտի կամ  
արտատեղերի, կամ այգու, կամ բանջարանոցի  
մէջ տեղ շինված է բաւական խորութիւն ունե-  
ցող, ներսից տախտակապատ լայնածաւալ հոր,  
որի բերանը ծածկվում է գրեթէ հերմետիկական  
կերպով մի տախտակեայ ծածկուցով և այդ հորե-  
րի մէջ ամրացնում են արտաթորութիւնները, խոսն-  
քի հետ, ուրեմն պարտաւորող նիւթերը հեղուկ  
են դարձնում ջրանիւ խորովակի ծայրը հորի մէջ  
և միւս ծայրով ջրում են դաշտը, կամ արտատե-  
ղին բանջարանոցները և այգիները պարտաւոր-  
ցնելու համար այդ սխտանը դժուար գործադրելի  
լինելով, գիւղացին դրած է գնում աւելի ծանր աշ-  
խատանք, նա կարգում է իր մէջին տակաւի պէս  
մի մեծ փայտեայ աման, որի վերին լայն բերանը

վարչութեան քարտուղարի զինուորային, բա-  
ցի ծանր և խիստ լինելուց, անշուշտ լինե-  
լու է և կամայական և կողմնապահ, որով-  
հետեւ քարտուղարը այդ միջոցով դառնալու  
է դատաւոր այն հարցերում, որոնք վերա-  
բերվում են նոյն իսկ այն վարչութեանը,  
որին նա ինքն ծառայում է, և որի շահերը  
բաժանում է:  
Գումայի նիստերի ճիշդ և մանրամասն  
արձանագրութիւնները, ինչպէս յայտնի է  
«Արձագանքի» խմբագրին, մենք այնպէս էլ  
ուղարկում ենք տպագրելուց առաջ նախնա-  
զգայնի վաւերացմանը և նոյն իսկ այդ պատ-  
ճառով շատ անգամ դժուարանում ենք տե-  
ղական հայոց և վրաց մամուլի մէջ տպա-  
գրել այդ արձանագրութիւնները, որովհետեւ  
նախնազգայնի վարչութիւնը չունի հայոց և  
վրաց լեզուի համար թարգմաններ, իսկ ի-  
րանց գրուածները նախապէս ուսուցիչն լե-  
զուով թարգմանելու խմբագրութիւնները  
չաւտանգամ ժամանակ և միջոց չունեն  
Այժմ բացի այդ արձանագրութիւններից  
պ. Յովհաննիսեան պահանջում է որ և  
լրագիրների բնագործական յօդուածներ  
գումայի մամուլի ուղարկվեն քաղաքային  
քարտուղարի քննութեանն ու վաւերաց-  
մանը:

Այստեղ ուշադրութեան արժանի են հե-  
տեւեալ կէտերը:  
1) Այսօր մենք ունենք դիցուք մի քա-  
ղաքային քարտուղար, որ բարեխղճ մարդ  
է,—վաղը նրա տեղը կարող է բռնել մի  
այլ ոք, որ այնքան բարեխղճ չի լինի:  
2) Այսօր մեր գումայի քարտուղարը  
պատահմամբ մի տեղացի է, որ զիտե տե-  
ղական լեզուները,—վաղը կարող է ընտր-  
վել մէկը, որ ոչ մի տեղական լեզու չը  
գիտէ և մէք ստիպված կը լինենք մեր  
բնագործական յօդուածներն էլ թարգ-  
մանել ուսուցչ լեզուով, որպէս զի արժա-  
նանք մեր այդ յօդուածները համար  
քարտուղարի վաւերացմանը:  
3) Պ. Աբգար Յովհաննիսեանին, որպէս  
խմբագրին, ձայնաւորին և բանկիրին մի-  
թէ յայտնի չէ որ ամեն մի նոր օրինագիծ  
օրէնքի ոյժը ստանալու, օրէնքը դառնալու

համար, կարող է օրէնքի պահանջ հաս-  
տատման՝ սենատի և պետական խորհրդի  
կողմից և մի գաւառական քաղաքի դումա-  
յին առաջարկել մի նոր պետական օրէնք  
սահմանել,—այդ տեսակ գործողութիւնն է  
անուն պէտք է կրի:

Բացի նրանից, որ ինքն ըստ ինքեան հա-  
մակերէր չէ մի խմբագրի կողմից ձեռնարկ  
խոնարհութիւն արտեստական կերպով ստեղ-  
ծելու,—անհասկանալի է նոյնպէս մի հա-  
տարակայ գործիչի մէջ պետական հիմնա-  
կան օրէնքների մասին կատարեալ անգի-  
տութիւնը:

Այդպէս ուր կերթայ եթէ բացի օրինա-  
կան գրաքննութիւնից, բոլոր միւս պետա-  
կան և հասարակական հիմնարկութիւններն  
էլ, որոնց թուում է և քաղաքային ընտրու-  
ղական ինքնավարութիւնը, կը պահանջեն  
իրանց համար մամուլի վրա գրաքննութեան  
իրաւունքը, հէնց որ հարցը իրանց շահե-  
րին կը վերաբերվի:

Այնպէս վարչութիւնը, մաքային վար-  
չութիւնը, փաստերի և հեռագիրների վար-  
չութիւնները, և այլն և այլն, վերջապէս  
և բանկերը, մանասանի պետական բանկը  
և նրա բաժնիները,—բոլորն էլ կը պահանջ-  
վեն, որ մամուլի մէջ տպագրվող իրանց  
վերաբերեալ յօդուածներն ու նկատողու-  
թիւնները նախապէս իրանց հայեցողու-  
թեանը ներկայացվեն:

Եւ այդ տեսակ առաջարկութեան ին ի-  
ցիտաւոր, որ կարող է մի պէտք է  
դէնտ լինել և միւս հիմնարկութիւնների  
ցանկութիւնների համար, տալիս է դու-  
մայի մի ձայնաւոր, որ ինքն մի և նոյն  
ժամանակ և խմբագիր է:

Գ. Ա.

### ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

Փետրվարի 14-ին

Այն օրուանից, երբ Անդր-Վոլկանեան երկա-  
թուղին իր կանոնաւոր երթևեկութիւնը սկսեց:

Նոյն խաբեխղճութեան ու անուշակեան վրա  
վատահանալով խրաբանչիւր քաղաքի ոտականու-  
թիւնը և քաղաքային վարչութիւնը քաղաքի բոլոր  
հրատարակական այգիներում, բացի հմուտ պար-  
տկապաններից ու այդպաններից ոչ մի պահա-  
պան չէ պահում և հրատարակական այգիների  
մուտքին երբեք չէ տեսնի մի արձանագրութիւն,  
թէ «արգելված է խոտի վրա զբոսնել ու ծա-  
ղիկներ պոկել, չը նայելով որ այդ տեսակ այգի-  
ներում շատ անգամ կը տեսնեք ամենազեղեցիկ  
հոտաւէտ և հաղաղիւտ ծաղիկներ, բայց շէնյար-  
ական հրատարակական այգիների մուտքին դուք  
անպատճառ կը կարգաք հետեւեալ լրագրականու-  
թեան արձանագրութիւն. «Այս հրատարակական  
այգին յանձնվում է հասարակութեան խնամքին»:  
Եւ հասարակութիւնը իրաւ խնամք է տանում  
իր հրատարակական այգու մասին, չէ տարբար  
նրան, այլ մի տեսակ բարեպաշտութեան պահ-  
պանում է նրան, երբեք ոտներով չէ արորում,  
ոտակալիս չէ անում կանաչ խոտերը, երբեք չէ  
կտրում ծառերի ճիւղերը, երբեք չէ պոկում մի  
ծաղիկն անգամ, այլ շատ շատ մի տիկին, մի օր-  
որը, մի երեխայ կը մտնեայ ծաղիկների թու-  
փին և հոտ կը քաշի ծաղիկից:

Այդ երեխան է շատ անգամ զմայլվելով դի-  
տում էլ Յիբրիլի «Բօսանիական» հրաշալի այ-  
գիում, որի դռները ամբողջ օր բաց են հասարա-  
կութեան համար, որ ստատիկ հարուստ է ամենա-  
հաղաղիւտ ընդերքով ու ամենազեղեցիկ ու թան-  
կագին ծաղիկներով:

Եւ անայցի, որ շէնյարացին ինքն աղին լինելով  
անասնաման հաւատ ունի և զէպի ուրիշները ազնու-  
թիւնը: Շէնյարիայի մէջ օտարական կատարելա-  
պէս անյայտ, անմասնօք քաղաք մէջ, ժամանակա-

### Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

### ՄԻ ՏԱՐԻ ՇՎԷՑՏԱՐԻԱՅՈՒՄ

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐ

Եւ շատ անգամ լաւ եղանակին ոտով շատ հե-  
ռու էլ ման դալիս քաղաքից դուրս, գնում էի  
նոյն իսկ քաղաքի մոտակայ գիւղեր: Շէնյարիա-  
յում ոչ թէ միայն առողջ մարդ, բայց և հիւանդն  
էլ, երեխան էլ կարող է այդ անկէ, քանի որ ամեն  
տեղ շինված են գիւղիցիկ, հարթ, օրինակելի և  
շատ մաքուր պահված շուէներ, մարդը կարող է  
այդ տեսակ շուէնով շատ հեռու գնալ, առանց  
տարածութիւնը նկատելու և առանց յոյժածու-  
թիւնը զգալու: Այդ է պատճառը, որ ոտով ման-  
գալը այդքան ընդունված է Շէնյարիայում. այդ-  
տեղ ոտով ման են գալիս քաղաքից քաղաք, քա-  
ղաքից գիւղ և գիւղից գիւղ, ոչ թէ միայն գիւղա-  
ցի, ներսից տախտակապատ լայնածաւալ հոր,  
որի բերանը ծածկվում է գրեթէ հերմետիկական  
կերպով մի տախտակեայ ծածկուցով և այդ հորե-  
րի մէջ ամրացնում են արտաթորութիւնները, խոսն-  
քի հետ, ուրեմն պարտաւորող նիւթերը հեղուկ  
են դարձնում ջրանիւ խորովակի ծայրը հորի մէջ  
և միւս ծայրով ջրում են դաշտը, կամ արտատե-  
ղին բանջարանոցները և այգիները պարտաւոր-  
ցնելու համար այդ սխտանը դժուար գործադրելի  
լինելով, գիւղացին դրած է գնում աւելի ծանր աշ-  
խատանք, նա կարգում է իր մէջին տակաւի պէս  
մի մեծ փայտեայ աման, որի վերին լայն բերանը



2 1/2 կողմ, երկրորդ 2 կողմ, տեղական թմբուրի մէջ նոյն ալիւրից թխած հացի առաջին տեսակը...

համար, Պետերբուրգում հարց է բարձրացրած և սպասուած է կառավարութեան դրամական օրհուրթի մասին աղբիւրը անհետ համար:

Չորեքշաբթի, մարտի 5-ին, փոխտնօրէն թատրոնական դահլիճում կը ներկայացվեն Վոյնապետի ընտանիքից մի քանի տեսարաններ:

ԱՐՏԱԳԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆՅՑ

Դավթեփ, 11 փետրվարի

Շատ ու շատ գրգռեցաւ անցեալ տարվանցի մեր Ղարազաղ գաւառի ֆէյձան գաւառակում պատահած մի անուր ոճրադրութեան մասին, որի մէջ քեյլանցի հայ գիւղացիը խայտառակ գոհեր ունենալուց յետ, գաւառի մէջ բնակուող յետոյ, ենթարկվեցան անողորմ չէլէքիանցի թուրքերի կողպուածութիւն:

Նրանք հաննելով թէհրան, դրին իրանց սրտաուռ արդար լեւառու Շահի ուղբ և ներկայացան նախաբաններին: Ողբում Շահը ընդունելով չորս պատգամաւորաց աղերսը, բարեհաճեց առնաճին ուղարկելու դարձնել և նրանց առնաճին ծախուց համար 50 թուման:

Շտտնով հայոց հողերը գրգռեցին և նախկին օրիորդաց ուսումնարանի գանձապահ—հողաբարձու Ն. Զեյնեանց և նոյն ղարանցի Խատուշ Մ. Սամուէլեան ուղարկեցին մեզ իրանց ստորագրութեամբ հետեւեալ հերքում: «Չմի քիթի № 20 մէջ կարգացելը որ իբր Նրանցի հողորդում են ձեռք ի միջի այլոց թէ Շուշու հայոց հողեր ուսումնարանների ուսուցիչները 1884—1885 ուսումնական տարվայ ուժիկները դեռ լիովին չեն ստացել: Այս լուրը իսպառ անհիմն է Շուշու հայոց հողեր ղարանցի և փակեալ օրիորդաց ուսումնարանի ուսուցչաց և ուսուցչուհաց ուժիկների վերաբերութեամբ, որովհետև յիշեալ ուսումնարանների երկու սեւեր բոլոր պաշտօնեաները 1884—1885 ուսումնական տարվայ ուժիկները լիովին ստացած են իրանց ժամանակին, ուստի այժմ նոյնացի ոչ ոք հողեր իշխանութիւնից ոչ մի դրամական պահանջ չունին:»

Մենք արդէն հողորդել էինք մեր ընթերցողներին, որ պ. Պարսնդեգեանց, Մասկարայում, երաժշտութեան է փոխադրել Ռ. Պատկանեանի «Հաղար Նրանի» բանաստեղծութիւնը և նուիրել է իր այդ երաժշտական հեղինակութիւնը մեր բանաստեղծի յօբեղանի յիշատակին: Այժմ ստանալով այդ հեղինակութիւնը, մենք խնայեցինք մեր մի ծանօթ երգչուհի տիկնոջ վտարել երգել այդ բանաստեղծ և տիկնոջ բարի եղաւ կատարելու մեր խնդիրը: Բայնիս շատ զեղեցիկ է և ակօսեալանքնանա էլ արտայայտու է և սպասուածութիւն գործող, միայն բանաստեղծի հիմնական եղանակը և եղանակի երաժշտական նախագաւառութիւնները հայկական չեն, այլ բուն հեղինակն են:

Մեր թղթակիցը ԲԱԳԻՆՅԱ գրում է մեզ հետեւեալը: «Այստեղ մի շուշուցի և երկու շամախցի հայ երիտասարդներ այնքան ձեռնել են մի երիտասարդ շուշուցի դերձակին, որ խեղճ կորցրել է իր լուրջը, և ամբողջ մարմինը կապտած է: Բայց և չեն մոռացել 600 բուրու պարտաւորակներ և 100 բուր թղթադրամ էլ հանել ձեռնովի ղարպա հիւն: Քննիչին շատ դժուար է լինում գործից բան հանակալ, քանի որ ձեռնովի նրա հարցերին կամ ոչինչ չէ պատասխանում, կամ գործին չը վերաբերեալ բոլորովին ուրիշ և անկապ բաներ է խօսում: Առում են որ այդքան անողորմ կերպով ձեռնելու պատճառը մի քանի յիշուցներ են եղել, այն ինչ մեզ յայտնի է որ մեր ժողովուրդի մարդիկ առհասարակ, ամբողջ օրը յիշուցներ են տալիս միմեանց:»

Ֆէյլի ծառի մշակութիւնը կովկասում փորձելով

Այս նոյն հրովարտակները (ֆէյձան) թարգմանութիւնը որ ըստ սովորութեան գրուած են թագաւորացի իշխանի (Վելիկի) վրա:

Իմ հողուս լուսատու ճրագակալը, յաղթութեանց դռները բանալին, իմ երջանիկ և անհամատ որդիս, անխորտակելի տէրութեան թագաւորացի, ամբողջ Արարտասականի լիազօր տէր և կառավարիչը, նա մանաւանդ մեր թագաւորութեան ամենամեծ շնորհն արժանացածը իմացած լինիս:

Մի քանի հոգի Ղարազաղի ֆէյձան գաւառակի մեր հայ գիւղացիները, որ Մանուկ խան Չէլէքիանցից դանդաղաւոր էին, զարվ մեր մայրաքաղաքը, մեր արքունական դռնում արժանացան մեր ողորմութեան: Ըստ իրանց և ըստ խղճմտանքի, նրանց խնդիրը արդարադատութեամբ վճեղով, որոշեցինք և հրամայեցինք, որ նրանք ամենայն վստահութեամբ վերադառնալով իրանց բնակաւոր, դրազվին իրանց գիւղական գործերով: Իսկ նրանց բարեկեցութիւնը անել իրադարձ և ապահով վիճակի մէջ դնելու համար, մեր ամենաբնակիչ որդուն հրամայում ենք հետեւեալները:

«Որ այդ հայերի 9 գիւղեր նախկին հարկը (մալիաթ) ինչպէս յայտնի է մեր մայրաքաղաքի արքունական դանձարանի տոմարից, այսուհետև ըստ այնմ պէտք է վարուել նրանց հետ, վասնորոյ հրամայում ենք:

«Նրանց գիւղերը, որ կրում են հետեւեալ անունները: Սարանլի, Արանլի, Կարալի, Դէյմէլի, Ահմադլի, Գոթեղլի, Ահմադլի, Էյնթիք և Սըղըն, ընդամենը 9 գիւղեր, որոնց արքունի դրամական հարկը կը լինի այսուհետև, բոլորին միասին 283 թուման, 1 դուան և 13 շահ: Իսկ նրանց բերքերից տասանորդական վճար կուանուին յօդուս արքունի դանձարանին, միայն հետեւեալները: Այս է 86 խաղիք և 50 լիւր, որ այդ 9 գիւղերը միասին պէտք է տան, ըստ մեր արքունի դանձարանի նախկին տուճարին: Հրամայում ենք, որ այդ արքունական որոշումներից մի գիւղացի չառնուի և իմ երջանիկ որդին ըստ այսմ հրամային վարուելով, պէտք է և որոշէ մի վտանգելի և բանիբուն պաշտօնայ և զրկէ Ղարազաղի յիշեալ գիւղերը, կարգելով նրան լիազօր վերահսկող, որպէս զի նրանց իրաւունքները պաշտպանէ, արքունի բարձրագոյն հրամայանները գործադրէ, Ղարազաղի կառավարին չը ձանաչելով, նրանց (քեյլանցի հայերին) ուղղակի թաւարդի կառավարչացիտի հետ միայն յարաբերութեան մէջ դնէ, սատակ պատուէրով, որ նրանցից մի գիւղացի աւելի չառնուի և այսուհետև նրանց մի որ և ինչ ամենաչնչին զրկողութիւն չը լինի: Որով մեր այդ հպատակները սրտագին աշխատելով և այդ գիւղերից ցրուածները դարձեալ հաւաքվելով, Մէլիք-Սարգիսի գիտութեամբ սկսեն դադարել իրանց գիւղական անողորմ գործերով:»

Նորին Վեհափառ Շահը հրովարտակի ճակատը կնքել է իր փառահեղ մեծ կնքով, որի վրա կարգացվում է հետեւեալ ստորագրութիւնը: (Աղբայ) Աղբայի որդի արքայ Նասրէդին Շահ Կաջար:»

Այս և միւս արքունի հրովարտակի թարգմանութիւնը, որի սկիզբը առաջինի հետ մի և նոյն է, իսկ մնացող մասը հետեւեալն է. «Քեյլանցի հայերը զարվ թէհրան և ներկայացանով մեր արքարութեան դուռը, նրանցից Մէլիք Չահանի որդի պ. Սարգսին, իր արժանութիւնի համար Մէլիքութեան աստիճան շնորհելով, բարձրացրել նրան և ըստ այսմ հրովարտակի բարձրագոյն հրամայանցից, որ նա այսուհետև յիշեալ գիւղերում նախագահութեան պատիւ ունենայ: Եւ որովհետև Մէլիք-Սարգիսի ուղղամիտ և արդար ընթացքը նկատելեալ մեր ոտաց օրհնեալ հողի վրա, ուրեմն այս տարից սկսեալ, որ թախակուել է անվում, մինչև յաւեռեան հրամայում ենք նրան ձանաչել քեյլանցի հայերի վրա Մէլիք և նախագահ: Չէր կողմից (թագաւորանդին է խօսուք) էլ հրաման տուցէք հայոց գիւղերին, որ նրա պատիւը պահեն և մեր այս բարձրագոյն շնորհը նրա վերաբերութեամբ անխնայ գործադրեն:»

Այս ֆէյձանը նոյնպէս կրում է առաջնոյն նման Շահի կնքը և երկուքն էլ ունեն հետեւեալ թուականը: «Տոբալ արքունական փառահեղ թէհրան մայրաքաղաքում: Թախակու ելի. 1 Մուհեթեմի 1303 Հիւրեթիւն:

Այսպիսի հերթ համարելով ֆէյձանների թարգմանութիւնը, որովհետև իրանց արդէն խնդիրը պարզում են, եւ այդքան միայն կաւելացան, որ Վեհափ. Շահի որչաձ սուրբ ոչ թէ կրանպատիկ, այլ ետպատիկն էին վճարում հայ գիւղացիք թէ դրամ և թէ այլ նւթեղներ:

Մեր քաղաքի հայ հասարակութեան թատերասերներից մի խումբ կազմվելով, որոշեցին վարդանանց տօնին ներկայացում տալ յօդուս կենսական ազգ. ընթերցարանին: Կը խաղացվին «Վարդանանց պատերազմ», իսկ կատակերգութիւնից «Եթաթալա» և «Կալալ-Ղազու»:

Աժանութիւնը տիրապետում է մեր կողմերը: կենսական պիտուքները թէ առատ են և թէ աժան: Չմնք երկարատև է և ձիւնայից. բուր, փոթորիկ և սառնամանիկ իրարու յաջորդում են, սակայն դրամ չը կայ ու չը կայ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 28 փետրվարի: Պետերբուրգեան դասաստանական պալատը այսօր քննելով «Петербургская Газета» լրագրի խմբագիր Մծտեղիկը և նրա աշխատակից Բօգովի գործը, որով նրանք մեղադրվում են իրանց լրագրում նախատակաւ յօդուածներ հայտարարելու: Մանկան նախագահ և այժմեան Պետերբուրգի քաղաքադուռ Լիխաչեվի դէմ տրուել մէջ, դատաւարանից Մծտեղիկին միասնեայ բանտարկութեան քաղաքագահ ջրբի կայարանում և 300 ր. սուգանքի իսկ Բօգովին չորսամսեայ բանտարկութեան:

ԲՆԲՐՒՆ, 28 փետրվարի: Բայետտագի յանձնաժողովը քննելով օրի մեկամիկսառութեան մասին կազմած օրինակի, ձայների մեծ բարեութեամբ մերժեց օրինագծի հիմնական յօդուածները:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 մարտի: Այսօր կատարված երկրորդ ներքին փոխառութեան տիրաժամ գլխաւոր գումարները տարան հետեւեալ տոմարները:

№ սերի.	№ տոմակ.	տարած գումար.
13,530	31	200,000
17,218	4	75,000
11,042	41	40,000
17,168	45	25,000
4,598	11	10,000
18,048	48	10,000
4,625	32	10,000
7,871	22	8,000
4,613	34	8,000
920	34	8,000
2,999	45	8,000
2,423	37	8,000
19,129	11	5,000
14,876	19	5,000
5,695	27	5,000
4,633	11	5,000
13,335	10	5,000
15,228	14	5,000
9,358	29	5,000
17,915	45	5,000
2,260	45	5,000
1,308	9	
2,985	12	
1,812	12	
13,422	1	
2,957	15	
3,995	44	
8,846	27	
586	35	
779	39	
7,157	28	
511	12	
13,418	46	
7,324	43	
1,411	43	
15,388	13	
16,566	1	
16,086	14	
19,173	19	
8,394	2	

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 մարտի: Այսօր Պետրոպաւլովսկի մայր եկեղեցում կատարվեց մեծաշուք հանգիտու հանգուցեալ կայսր Ալեքսանդր Նիկոլաւիչի հոգեհանգիտութիւնը: Հրատարակված է օրէնք, արտասանման ուղարկվող օրից, մրգօրից և զանազան ոգելից խմիչքներից վերցրած բաժը վերաբարձունի, քացի այն բաժից որ վերցնում է պատրաստվող սպիրտի և օրի գործարաններից առնված լրացուցիչ բաժից: Յետ և տրվում նմանապէս արտասանման ուղարկվող գոտած օրից վերցրած բաժը: Արտասանել թղթատրվում է հետեւեալ մարտաներում—Պետերբուրգի, Օդեսայի, Իսկուլի, Րիզայի, Լիբաւի, Գրակի, Ալեքսանդրօվի, Սոնովիցի, Սուպոցիցի և Մալիի:

ՄՈՍԿՎԱ. 1 մարտի: Բուխարայի էմիրի ղեկավարը...

10ՆԻՕՆ. 1 մարտի: Պետությունները մեծ եռանդով...

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 2 մարտի: Երեկ նոյա կայսերական...

ՍՕՅՈՒՆ. 2 մարտի: Իշխանը ստորագրեց հաշտական...

ԲԵՆԻՍՈՒՆ. 2 մարտի: Թագաւորը ստորագրեց հաշտական...

ՅԵՏԻՆԻՆ. 2 մարտի: Պաշտօնապէս հերքում է այն լուրը...

ՍՔԻՆԻՆ. 2 մարտի: Ռուսաց «Պրատտն» կոչված նավը...

ԲԵՐԼԻՆ. 2 մարտի: Այսօր Թագաւոր կայսրի ծննդեան...

Կ. ՊՈԼԻՍ. 3 մարտի: Երեկ, երբ արդէն որոշվեցաւ...

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ փետրվարի 28-ին Ռուսաց 1 բուրլ Լոնդոնի վրա արժէ 24 1/32 պէնս...

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Ստացել եմ Ֆրանսիական նշանաւոր գործարանից, գիտնական Պաստորի սխտեմով...

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ փառաւանդական դասակարգին պատկանող...

ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ Վաճառվում է Կեստ. կրպակաւանոցում...

Table with multiple columns listing various items and prices, including gold, silver, and other goods.

Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն Ն Ե Ր

ՉՎԵՐԷՎՕ. Գ. Գ. Ստացանք ձեր բաց նամակը, բայց 4 հատ 7 կողմանոց մարկաներ ղեկ...

ԽՈՒՄԱԿԻՆ-ՏՐԱՄԱՐԱԿԱՂ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ինչպիսիք Melange. Մաղբի արագ և առատ բուսացնելու համար...

„Ա Ղ Բ Ի Ի Բ“

Լոյս տեսաւ № 3 (Մարտ) և ուղարկուեց բոլոր բաժանորդներին ԲՈՎԱՆԻԿԱԿՈՒԹԻՒՆ Ն 3

Շուտով լոյս կը տեսնի բրոշուր «Թէ Ի՞նչ միջոցներով կարելի է լաւ բերք ստանալ...

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտնում է ընդհանուր դիտութեանը, որ մարտի 8-ին ներկայ թիւ, ժամը 12-ին...

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԳ. Յանձն է առնում թարգմանել ֆրանսերէնից, գերմաներէնից...

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՍԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ „MESSAGERIES MARITIMES“

Ելէկիր-Melange. Մաղբի արագ և առատ բուսացնելու համար...

ԱՐՏՈՆՈՒԹԻՒՆ ՍՍՏԱՆ ՊՈՍԱԿ խկական «Pasta Eugénie», գերազանց միջոց կաշու ամեն տեսակ բծերի...

ԱՐՏՈՆՈՒԹԻՒՆ ՍՍՏԱՆ ՊՈՍԱԿ խկական «Poudre Eugénie» սպիտակ և վարդագոյն փոշի...